

Environmentální akce, reporty, přírodovědná pozorování, ekoporadenské tipy, botanika, zoologie, úvahy, recenze, recepty, tipy na odbornou literaturu i beletrii, zdravý životní styl, náměty na tvořivé činnosti, poezie...

Ekoporadna při Šmidingerově knihovně
Základní organizace ČSOP Strakonice

Vážení čtenáři,

vítejte u Kompostu měsíce října. Arthur Schopenhauer, významný německý filozof 19. století, pronesl, že každá pravda má tři stádia. 1. výsměch, 2. prudký odpor, 3. přijetí. Je až s podivem, kolik věcí okolo nás i v dnešní době do tohoto vzorce zapadá a jak silné je u některých témat druhé stádium. Ochota některých skupin využívat jej k potlačování nehodících se informací a tendencí je obrovská. Povinností ostatních je tyto principy včas rozpoznat a nechat je za asertivního přihlížení proběhnout jako výše zmiňované druhé stádium, nenechat se vyprovokovat k oplácení agrese a namísto toho se věnovat racionálním argumentům. I když to někdy dokáže být hodně únavné.

Z obsahu tohoto čísla:

Festival normálnosti.....	2
Procházka s panem Žitným.....	2
Cassiopeia ukončila činnost ve.....	4
Setkání členů ZO ČSOP.....	4
Další z šumavských výletů.....	5
Jak nepodporovat množírny?.....	6
Sníme naši planetu? - 4. díl.....	7
Druhé kvetení dřezovců.....	8
Semináře pro nové dobrovolníky.....	8
Hurá na výlet s Enviroskopem - 5.....	9
Objevy detektiva Ledňáčka.....	10
Rybníček v chanovickém zámeckém.....	10
Soutěž Jihočeská ratolest.....	10
Večer s dokumentem - 44. díl.....	11
Citový život zvířat.....	14
Zrající jablko.....	15
Gratiaflos chanovensis.....	15
Objevy detektiva Ledňáčka.....	16
Dobrovolnické ochutnávky.....	17

Jeden příklad za všechny. První letošní seminář populárních hlídek na ochranu velkých šelem probíhající na Broumovsku byl poznamenám vpádem skupiny chovatelů ovcí, kteří se agresivním způsobem zaměřeným na účastníky semináře dožadovali přerušení aktivit na ochranu vlků a dokonce veřejně vyzývali k trestnému činu pytláctví (viz [zde](#)). Stranou ponechávám „kvalitu“ reportáže protestanty přivolaných masmédií i zajímavé souvislosti kolem osoby samotného organizátora ([zde](#)). Obrázek o argumentačních kvalitách necht' si každý udělá sám.

Foto Roman Szpuk

V posledních týdnech jsem byl toho názoru, že větší pozdvižení než máslo za 60 Kč už jen tak něco nezpůsobí, ale život je plný překvapení. O to víc si vážím všech, kteří za takto vypjatých situací dokáží s chladnou hlavou vysvětlovat pořád dokola poctivé informace světu, který je spíš zvědavý na zjednodušující polopravdy a sobecké zájmy některých jedinců druhu Homo sapiens (viz [zde](#)).
Přejeme mnoho úspěchů v nastávajícím podzimu, Váš Kompost. -jj-

Ohlédnutí

Festival normálnosti

Když jsem předloni odpovídal na anketu Ivany Jonové "čím pro vás byl letošní Veget Fest?" (viz [zde](#)), výsledkem byla klasická pořadatelská odpověď. Letos bych možná odpověděl trochu jinak. Jednak proto, že na pořadatelství je vždycky co vylepšovat a i letos se vyskytlo pár komplikací, pak také proto, že při řešení dílčích problémů je nutné rozlišovat, co ještě člověk ovlivnit může, a co už ovládají jiné vlivy. Letos bych tedy na takovou otázku odpověděl, že Veget Fest pro mě byl hlavně ztělesněním normálnosti.

Když se ještě před začátkem hlavního programu objevil v areálu Ostrova na Podskalí redaktor Českého rozhlasu, nevěděl jsem, koho bude kromě mě zpovídat. Když jsem pak rozhovor zpětně vyhledal na internetu, „zaujala“ mě odpověď jedné z návštěvnic na otázku, jak vnímá rostlinnou vs. konvenční stravu. „Zastáváme doma tradiční stravu, ale jako zpestření tohle rozhodně neodmítám. Myslím, že když se někdo snaží úplně za každou cenu odtrhnout, tak to také není dobře.“

Jsem moc rád, že mi byla dána ta příležitost alespoň na jedno odpoledne vytvořit prostor pro všechny, kteří se odtrhli. A těm ostatním ukázat, že jediná překážka je jenom v jejich hlavách. Protože na odtrhnutí se od nesmyslného koloběhu utrpení, zdravotních komplikací a devastování životního prostředí zkrátka není nic špatného. Naopak. Právě proto pro mě byl Veget Fest festivalem normálnosti. A to ne jenom díky jídlu, ale také vřelým projevům sounáležitosti. Celá řada účinkujících akceptovala pouze minimální, někteří vůbec žádné honoráře. Dobrovolníci pomohli zkrátka proto, že chtěli. Festival tak mohl být uskutečněn s poměrně nízkými náklady a naopak s potěšujícím ziskem (zhruba 10 000 Kč) pro tři organizace na ochranu zvířat ([OBRAZ - Obránci zvířat](#), [Nemnožírám](#), [Zvíře v tísni](#)). Není to moc, ale je to ukázka

Foto -jj-

toho, že osobní profit nepožral ještě zdaleka vše kolem nás. Samozřejmě, že třeba k mnohatisícové návštěvnosti leteckého dne, kvůli kterému jsme chvílemi neslyšeli vlastního slova, vede ještě dlouhá cesta. Ale někde se začít musí. A když už jsme u těch mnohatisícových davů - zhruba v půl osmé našeho času, kdy náš festival vrcholil, začínal v izraelském Tel-Avivu pravděpodobně největší pochod za práva zvířat v historii. Podle odhadů se sešlo asi 20 000 lidí (viz [zde](#)). Náhoda? Nemyslím si...

Fotky ze IV. strakonického Veget Festu naleznete např. [zde](#) nebo [zde](#), reportáž Strakonické televize [zde](#). Recepty některých ochutnávek připravených dobrovolníky pak na str. 17 tohoto čísla. -jj-

Procházka s panem Žitným, tentokrát po okolí Rovné

Hned v prvním ročníku našeho časopisu jsme měli v čísle 11 report z procházky s panem PaedR. Václavem Žitným (viz [zde](#)), další zápisy z našich společných akcí najdete např. [zde](#) nebo [zde](#). Poprvé nás napadlo se takto sejít 7. 9. 2011, pak už jsme totéž automaticky plánovali skoro každé září. Velmi se nám zamlouvá spojení přírodovědy a vlastivědy, a ještě navíc se vždycky dozvíme i podrobnosti o různých lesnických činnostech. Pan Žitný totiž kombinuje svou pedagogickou práci ve štěkeňské ZŠ s udržováním obecního lesa a některých alejí v okolí. Loni se přestěhoval do Rovné, a tak nás v úterý 12. 9. provedl po trochu jiných místech, sousedících s těmi, která jsme procházeli dříve.

Sjeli jsme se autobusem a auty v počtu 7 účastníků ze Strakonice, Blatné, Sedlice a Radomyšle. Velmi jsme uvítali, že mezi námi byl i botanik Mgr. František Zima z Prahy (který do Strakonice někdy jezdívá a už se s ním známe z našich předchozích akcí). Ukazoval nám po cestě nejrůznější běžné i vzácné druhy rostlin, které jsme cestou potkávali - např. hned ve vsi růží svraskalou, která má stejně jako třeba vojtěška nebo modřín schopnost zpevňovat půdu.

Pan Žitný nás vedl hezkou lipovou alejí směřující k Rohozné. Vyjmenoval okolní viditelné kopce - od západu Hradec, Jaslov, Zbuš, Sedlinu, Chlum, Borovnici, Brdo. Do lesa, o nějž se stará, chodí na Borovnici, ale pracuje i na mnoha dalších místech. Nebylo dost času obejít všechno, co bychom chtěli vidět, a tak jsme si vybrali bučinu patřící Lesům ČR. Je rozsáhlá (asi 1 ha), s příměsí borovic a douglasek, stromy jsou v nejlepším věku a v dobré kondici. Čekalo

nás tam navíc pro radost i několik zdravých bedel. Prozradili jsme s mým mužem ostatním, že se jedná o naše oblíbené místo. Vilda jej kdysi s úctou nazval Les Království (možná se vzpomínkou na stejnojmennou vodní nádrž na Labi poblíž Dvora Králové). Už jsme o něm i psali, a to v rámci miniseriálu "Zapomenuté kouty Strakonicka" (viz [zde](#)).

U jednoho zvlášť urostlého buku jsme podle jeho obvodu 320 cm vypočítali věk přes 200 let. Pan Žitný nás překvapil tím, že bukové výsadbě se říká kolečko, i kdyby se (jako tady) jednalo převážně o řady. Pokud by šlo o duby, vznikla by, jak známo, doubrava, v případě buků bučina... a jedná-li se o skupinu modřínů, říká se jí modřínový háj. Modříny bývají i v řadě (s odstupy 1 m) na návětrné straně hospodářských lesů, protože dobře chrání ostatní stromy.

Buk má podle vědců ze všech stromů nejlepší schopnost obohacovat vzduch kyslíkem. V podvečerním světle vynikaly jak štíhlé vysoké kmeny, tak bohatě olistěné větve. Bylo to zvláštní pomýšlení, že ti velikáni vyrostli z malých semenáčků. Pan Žitný má ve zvyku jen tak ze své dobré vůle mladým stromkům pomáhat, aby vytvořily pěknou, prosvětlenou korunu bez problematických míst. A tak s sebou nosí malou pilku a štěpařské nůžky a podle potřeby odvětvuje - začne u země a vytvoří kmínek bez přírůstků, v koruně pak sleduje terminál a zbaví ho konkurenčních výhonů. Podobně odstraní i tlakové vidlice, křížící se větve apod. Nedělá to ale všechno naráz, méně důležité zásahy nechá na jindy, aby se stromek stačil vzpamatovat. Snaží se využívat dobu vegetačního klidu, a dojde-li na to, že odštíhuje větvíčku ještě na podzim, nechává krátké pahýly (aby omezil "krvácení" rány). V zimě je pak odstraní (na větvní kroužek).

Jehličnaté stromy jsme také neošidili - ukázali jsme si např. mladou výsadbu, která byla mírně zarostlá třtinou křovištní. Bylo vidět, že proběhla jedna seč (i když správně by měly být dvě) a že horní části stromků, kromě vrcholového pupenu, byly ošetřeny nátěrem proti okusu. Ten bude potřeba ještě před zimou obnovit. Pan Žitný k tomu účelu používá přípravek Neoponit. Obžínání třtiny a jiných rostlin by se mělo provádět srpem, protože křovinořez projde prostorem mezi řadami, ale ne

Foto -ah-

- merlík červený, merlík mnohosemenný, merlík zvrhlý, merlík bílý, laskavec ohnutý, laskavec zvrhlý, laskavec blít a laskavec zelenoklasý, merlík švédský, merlík bílý stopečkatý, prlina rolní, drchnička rolní, bračka rolní, pcháč šedý, pcháč zelinný, silenka nadmutá, lilek černý, heřmánkovec nevonný
- páskovka keřová, káně lesní

Bučina:

- okrotice bílá, cf., pšeníčko rozkladité, bedla vysoká
- datel černý, brhlík lesní

Chlum:

- zimostrázek alpský, rulík zlomocný, violka lesní, kopretina chocholičnatá, válečka prapořitá, třtina křovištní -vh-, František Zima

blízkým okolím sazenic. Je dobře, je-li u takové práce zaměstnaný někdo s dobrým vztahem k zeleni. Jinak se stává to, že např. sazenice buků jsou zbaveny svého dlouhého kořene, aby se výsadba dařila rychleji - a pokud by kontrola na tento trik nepřišla, stromky by uschly.

Z hájových bylin jsme si ve smíšeném lese ukázali mj. violku chlumní, kopretinu chocholičnatou, zimostrázek alpský, okrotici bílou, rulík zlomocný, trávu válečku prapořitou... Nalezli jsme také vzácný hledíček menší nebo jinou málo známou květinu: bračku rolní. Podrobnější seznam druhů, sepsaný mým mužem a panem Zimou, najdete v závěru článku.

Z vlastivědných zajímavostí jsme si zapamatovali hlavně to, že se v Rovné narodil skladatel Miloš Smatek (1895-1974), známý hlavně svou filmovou hudbou. Byli bychom si toho vyprávěli ještě více, ale po příjemném dni babího léta se večer už ochladilo a začalo se stmívat. Byl čas se rozjet domů. My Strakoničtí jsme chtěli jít pěšky, ale nakonec jsme využili nabídky ke svezení. Podvečer utekl až příliš rychle a říkali jsme si, že se budeme snažit za další roky zase navázat, tak jak se stalo naším společným dobrým zvykem. -ah-

Přibližný seznam rostlin a živočichů pozorovaných 12. 9. u Rovné

Během cesty k Chlumu:

- hořčice polní, křez zední, ostřice latnatá, růže šípková subsp.
- špaček obecný, straka obecná

U hnojiště na okraji Chlumu:

Cassiopeia ukončila činnost ve Strakonících

Od roku 2011 fungovalo ve Strakonících odloučené pracoviště Centra environmentální a globální výchovy Cassiopeia. Centrum provozovalo neziskovou činnost, založenou na spolupráci se školami při rozvoji environmentálního vzdělávání a výchovy. Po šesti letech se mateřská organizace v Českých Budějovicích rozhodla z ekonomických důvodů strakonické pracoviště zrušit.

V roce 2011 získala Cassiopeia finanční podporu na projekt „O krok blíž“, jehož cílem bylo zlepšit dostupnost vzdělávacích aktivit s environmentální tematikou pro školy na Strakonicku a na Písecku. Do ročního projektu jsme angažovali tým složený z manažerky a tří lektorů, kteří měli za úkol vyvinout a odzkoušet nové výukové programy pro školní kolektivy. S tím jim pomáhaly dvě zkušené lektorky – metodičky z českobudějovického pracoviště. V rámci projektu proběhlo také několik seminářů pro pedagogy. Od Města Strakonice jsme si pronajali učebnu s kanceláří v Husově ulici - v domě, kde Šmidingerova knihovna provozuje svou pobočku Za Parkem. Spolupráce mezi Šmidingerovou knihovnou a Cassiopeiou stála mj. u zrodu časopisu Kompost.

Po skončení projektu bylo nutné udržovat strakonické pracoviště a jeho činnost z vlastních zdrojů, což se dařilo jen omezeně. Zpoplatnění vzdělávacích akcí vedlo k výraznějšímu poklesu zájmu škol, než jaký jsme očekávali na základě zkušeností z hlavního pracoviště. Ve Strakonících jsme udrželi pouze jednu lektorku – Petru Tůmovou, která zde působila až do léta 2016. Petra Tůmová úspěšně spojovala environmentální výchovu s dramatickou a vytvořila si svůj jedinečný lektorský styl. Dovedla však skloubit i různá zaměstnání a tím udržovat Cassiopeiu po několik let schopnou fungování navzdory nedostatečnému finančnímu zajištění. Tato situace však neumožňovala další rozvoj pracoviště, který by vedl k rozšíření aktivit, získání nových „klientů“ a tím i jeho stabilizaci.

Na začátku školního roku 2016/17 bylo nutné obsadit uvolněné místo po odchodu Petry Tůmové. Angažovali jsme dvě nové lektorky a poskytli jim zaškolení a metodickou podporu. Přestože nebylo možné zachovat kompletní nabídku výukových programů a vznikla určitá časová prodleva, s řadou škol(ek) se podařilo obnovit spolupráci. Podobně jako Petra Tůmová, pracovaly obě lektorky zároveň u jiných zaměstnavatelů, kde postupně získaly více pracovních příležitostí a spolupráci s Cassiopeiou na konci školního roku ukončily. Situace strakonického pracoviště a jeho ekonomická ztrátovost pak během léta vedly k rozhodnutí o jeho zrušení. Školy ve Strakonících však mohou využívat široké nabídky aktivit našeho českobudějovického pracoviště. Pokusíme se též najít vhodné formy spolupráce pro školy a školky z hůře dostupných venkovských lokalit Strakonicka. **Tomáš Smrž**

Foto Tomáš Smrž

Setkání členů ZO ČSOP, tentokrát na Pálavě (1. 9. - 3. 9.) – část I.

Jako každým rokem se v pozdním létu konalo setkání členů základních organizací ČSOP. Dalo by se napsat, že setkání probíhají a snad i protékají časem a každý se někdy, nějak a s někým potkává. Tudíž by nebylo na této skutečnosti nic moc zajímavého. Jenomže ono je. Setkání pořádaná ČSOP mají svůj příděch poznání a setkávání lidí stejného zaměření, stejných radostí a někdy i stejných problémů. To letošní setkání se konalo pod moravskou Pálavou se základnou v lednickém kempu Apollo. Podle sdělení organizátorů akce ZO ČSOP Pálava zaštitěnou centrem ČSOP se nás sešlo okolo 200.

Pohled na Mlýnský rybník u Lednice, foto -vh-

Akce byla zaměřena na představení přírody a její ochrany v rámci CHKO Pálava a začala pátečním cyklem přednášek, jejichž obsahem bylo představení některých přírodních lokalit, jejich obhospodařování a třeba i historický vývoj. Samotný program je zveřejněn na webových stránkách ČSOP a je dostupný [zde](#).

Probrat obsah přednášek by zcela určitě překročilo rámeček tohoto článku a můžeme doufat, že předvedené prezentace se dostanou na zmíněný web ČSOP. Stejně tak by bylo asi zbytečné popisovat ubytování, které bylo zcela vyhovující a lidem pohybujícím se přírodou určitě postačilo. Spíše se soustředím na to, co jsme mohli vidět během naší exkurze, označené jako „B“ a vedoucí na Pálavu, přesněji k Sirotcímu hradu, na Stolovou horu, Turoid, opět Turoid s ukázkou řezu dřevin a Mi-

kulov. Souběžně s naší vycházkou probíhaly další čtyři výlety, které byly přizpůsobeny potřebám a zájmu jednotlivých členů. Další den, v neděli, pak byly připraveny ještě další cesty do okolí, z nichž bylo možno si vybrat.

Své vyprávění jsem rozdělil na více částí. Nejprve se aspoň stručně zmíním o mikronávštěvě pořádané Petrem Stýblem k břehům Mlýnského rybníku, kde jsme se sešli v počtu čtyř účastníků. Ranní svítání bylo doprovázeno malými červánky s nacupovanými mraky, které spíše slibovaly větrné počasí. To se také později potvrdilo. Ale ptačí fauně při rybníku to nevařilo. Měli jsme možnost jako první vidět siluety racků chechtavých, snad racků bouřních a podařilo se nám zvednout z rákosin volavku popelavou. Ta podle mého dojmu byla v menším počtu než její příbuzná volavka bílá, která se bělala povětšinou na severním a západním břehu rybníku. Mezi nimi proplouly labuť velké a nechyběly ani kachny divoké. Na vodní hladině byla vidět hojnost potápek roháčů včetně strakatých juvenilů. Z rákosin se ozvala potápka malá, která se později objevila na hladině. Pobřežní porost byl obsazen s velkou převahou sýkorkou koňadrou a modřinkou. Jednu chvíli se ozval strakapoud velký a brhlík lesní. Z dravců jsme viděli motáka pochopa. Jižní břeh nám nabídl kromě racků také pohled na čejky chocholaté, vodouše (snad šedého) a drobné kulíky, později určené pozorovateli, kteří se dostali blíže, na kulíky říční. Při návratu jsme mohli pozorovat přelet hus velkých. Abych nezapomněl na zvířata menší, zaznamenal jsem při patě dubu letního hojnost stínek skvrnitých. Písečné dno rybníku bylo s pobřežním rostlinstvem prostředím pro velké plovatky bahenní (*Lymnaea stagnalis*), uchatky nadmuté (*Radix auricularia*) a okružáky ploské (*Planorbis cornus*). V závěru naší kraťoučkové vycházky jsme mohli pozorovat kormorána velkého. Ze stromů nás asi nejvíce zaujali statní jedinci dubů letních a jednoho dubu pýřitého. Zapojen z dřevin byl hojně trnovník akát, vrba a místy se objevila borovice lesní nebo javor babyka. To je asi tak krátký popis vycházky trvající něco okolo jedné hodiny. Další body programu probereme příště. -vh-

Apollonův chrám u Lednice, foto -vh-

Další z šumavských výletů s panem Peckou

Na neděli 10. září 2017 předpovědi hlásily velmi deštivý den. To ale nezabránilo skupině odvážlivců dorazit v 7:30 na strakonické autobusové nádraží, odjet na Kvildu a vydat se spolu se zkušeným šumavským znalcem a průvodcem Ing. Josefem Peckou k pramenům Vltavy. Ti, kdo se nenechali deštěm odradit, jistě nelitovali. Mimo jiné proto, že šumavská krajina byla v tom blahodárném dešti prakticky bez turistů (potkali jsme za celý den snad jen dva v lese a pak skupinku lidí při návratu až těsně před Kvildou).

Někteří si z procházky odnášeli pár hřibů smrkových, hřibů kovářů, masáků a dalších hub, které se nabízely přímo u cesty a nešlo jim odolat. Všichni pak ale byli obohaceni o krásné zážitky a řadu nových informací. To, že Vltava nemá jen jeden jediný pramen a že ten vybraný a symbolický, ke kterému se chodíme na počátek Vltavy dívat, je jen jedním z mnoha, to asi

Foto Marie Jelínková

všichni vědí. Ale slyšeli a viděli jsme i další věci, které nejsou tak všeobecně známé. Například to, jak je pro přirozený les blahodárné nechávat ležet padlé stromy na místě, protože staré dřevo v sobě dokáže zadržovat hodně vláhy. Poskytují navíc živiny a výhodné vyvýšené stanoviště a snadno na něm tedy klíčí a rostou nové stromky. Takových příkladů jsme cestou viděli celou řadu, jeden z nich je na přiložené fotografii. Cestou na hřeben Černé hory (jejíž výška je 1 315 m n. m a probíhá tudy evropské rozvodí Labe-Dunaj), déšť zesílil, ale i tak jsme měli příjemnou přestávku na oběd a odpočinek. Z vrcholu Černé hory, odkud je prý za dobrého počasí výhled i na vrcholky Alp vzdálené 100 km, bylo vidět jen na blízkou vodní nádrž Reschbachklause a okolní vrcholy, jako například Siebensteinkopf (1 263 m n. m.) v Národním parku Bavorský les. Ale i přesto

nám déšť a mlha nedokázaly zkazit radost z čistého vzduchu a vzpomínávajícího se lesa, který se viditelně sám postupně obnovuje a zotavuje z prodělané kůrovcové kalamity.

Chtěla bych se s vámi podělit ještě o jednu (možná méně známou) informaci, kterou pro jistotu cituji přesně z informační tabule u pramene Vltavy:

"Podle některých názorů se Vltava v dávné minulosti vlévala do obrovského jezera na

místě dnešních Jižních Čech. Výtok jezera směřoval na jih do míst dnešního údolí Dunaje – tedy do Černého moře. Až v důsledku geologických pochodů a vyzdvižením pohraničního pohoří na konci třetihor se řeka odklonila severním směrem – do dnešního koryta mířícího k Severnímu moři.“

Nikdo tentokrát určitě nelitoval, že se na výlet se Šmidingerovou knihovnou vydal a já sama se už těším na některý z dalších výletů. **Marie Jelínková**

Překopávky

Ozvěny Veget Festu – Jak nepodporovat množírny?

Množírna (nejčastěji) psů je pojem, který doposud není v naší legislativě zakotven. Jejich rozmach v posledních letech je důsledkem naší touhy pořizovat si čistokrevné domácí mazlíčky, ale pokud možno za co nejnižší cenu. Vedlejším „efektem“ je pak zvýšený počet zvířat „bez domova“ v důsledku přetlaku psů množených tímto způsobem. Množírnu rozumíme chovné zařízení, kde jsou za účelem zisku v nevyhovujících podmínkách rozmnožována plemena psů a koček. Zvířata žijí často v klecích či kotcích na malém prostoru (nejednou se brodí ve vlastních výkalech), nemají dostatek vody ani krmiva, chovatelé jim nezajišťují potřebnou veterinární péči. Pochopitelně jsou tato zařízení zřizována za účelem zisku.

Hnacím motorem pro vznik a fungování množíren je zákazník poptávající a pořizující psa bez průkazu původu (PP). Průkaz původu je rodným listem psa a je vystaven každému štěněti u kvalitního kontrolovaného chovu bez ohledu na počet štěňat ve vrhu. Prostřednictvím PP jsou registrováni předci zvířete, je tudíž snadné vyhledání jejich zdravotních nebo výstavních výsledků. Dá se předpokládat, že psi prošli dobrou socializací a vyrostou z nich vyrovnanější jedinci. PP nezaručí výborné zdraví, ale kvalitní chovatelské stanice se rozhodně nemocem snaží předejít a vyhnout prostřednictvím zdravotních a genetických testů rodičů štěněte.

Naproti tomu nákupem psa bez PP mnohdy nevědomě podporujeme týrání psů v množírnách. Platíme chovateli, kterému jde pouze o zisk a nezáleží mu na zdravotním a psychickém stavu zvířete. Přispíváme rovněž ke snižování kvality plemene (zdraví, vzhledu i charakteru) a připravujeme se o chovatelský komfort, kterého by se nám a potažmo psu mělo dostat (kvalitní zdravotní péče, dobrá socializace a také rady od chovatele).

Existuje několik všeobecných zásad, na co si dát při koupi štěněte pozor:

Vždy si ověřte člověka, od kterého štěně kupujete. Slušný chovatel vám vždy umožní návštěvu u něj doma, abyste si mohli prohlédnout prostředí, ve kterém pejsek vyrůstá. Chtějte vidět jeho rodiče. Nekupujte od člověka, který inzeruje spousty štěňat v průběhu celého roku na nejrůznějších inzertních portálech. Při koupi musíte obdržet platnou kupní smlouvu a očkovací průkaz se záznamy o očkování a odčervení. Nekupujte štěně, které není na první pohled zdravé (má blechy, špinavé uši, rýmu, viditelné defekty na těle). Je nezákonné prodávat štěně mladší 50 dnů. Pokud máte jakékoli pochybnosti o koupi, nekupujte a hledejte raději jinde.

Všeobecné zásady (desatero) je k dispozici také na webu organizace Ne množírnám ([zde](#)).

Pokud ve svém okolí narazíte na množírnu, můžete se obrátit na příslušný městský nebo obecní úřad, Státní veterinární správu prostřednictvím regionálních pracovišť, Policii ČR, Finanční úřad, případně také média.

Ke komplikované situaci a velkému počtu bezprizorních zvířat přispívají rovněž mnozí majitelé, kteří v důsledku nedbalosti nebo záměrně nechávají přijít na svět další štěňata bez zajištění jejich odběru nebo jasného chovatelského cíle. Tato v lepším případě „do dobrých rukou“ věnovaná zvířata pak zvyšují počty nechtěných a opuštěných psů v zařízeních nejrůznějšího typu. Dobrá vůle a láska ke zvířatům se pak může obrátit opačným směrem. Ať už se jedná o mnohokrát vyvrácený mýtus, že „každá fena by alespoň jednou za život měla mít štěňata“, nebo prostou touhu být svědkem něčeho úžasného, měli bychom mít vždy na paměti útluky přetékající zvířaty nejrůznějšího stáří a plemen.

Více se dočtete také na [facebooku](#) organizace Ne množírnám. **Miroslava Josefíková**

Sníme naši planetu? – 4. díl – Živočišná x rostlinná produkce

V předchozích dílech seriálu rozebírajících ekologickou a uhlíkovou stopu našeho způsobu stravování jsme několikrát narazili na téměř propastný rozdíl rostlinné vs. živočišné výroby. Pojdme se na tento fenomén podívat o něco podrobněji.

Pro základní orientaci postačí těchto několik čísel. V současné době tvoří podle FAO zemědělská plocha celkem zhruba 39 % souše (asi 49 mil. km²). Z toho zabírá přibližně 14 mil. km² orná půda a neuvěřitelných 33,5 mil. km² pastviny. Z plochy orné půdy je asi jedna třetina využívána k dalšímu pěstování krmiv pro zvířata. Celkově tedy živočišná výroba zabírá více než 2/3 celkové zemědělské plochy a zhruba 30 % plochy zemské souše (viz např. [zde](#)). Tento údaj se stává poněkud bizarním ve chvíli, kdy si uvědomíme, že živočišné potraviny tvoří celosvětově pouze zhruba 16 % našeho energetického příjmu (viz [zde](#)). Tedy víceméně doplněk základní rostlinné stravy. Jistěže existují skupiny obyvatel, které jsou na živočišných potravinách více či méně závislé, ale jedná se o menšinu. Navíc zastoupení živočišných produktů v jídelníčku vzrůstá s „mírou blahobytu“ – tedy směrem na sever a západ – kde jsou v poslední době spíše hlavní příčinou nárůstu civilizačních chorob. Jinými slovy tedy můžeme říci, že třetina zemské souše je využívána pro produkci potravin, které nejenom že ve většině případů nepotřebujeme, ale navíc způsobují celou řadu závažných globálních problémů.

Foto CCO

Jednotky živočišné potraviny je tedy zapotřebí mnohonásobku půdy, energie a zdrojů, než je tomu u jednotky potraviny rostlinné.

Zatímco téměř miliarda lidí na Zemi trpí podvýživou, asi 80 % světové produkce kukuřice a sóji a zhruba 1/3 sklizně obilnin je využito jako krmivo pro zvířata (viz např. [zde](#)). Kromě samotného zaboru půdy takto vzrůstají i veškeré doprovodné negativní jevy, jako je snižování půdní kvality, nárůst chemizace, eroze atd. Velmi výstižný je pak přepočítaný množství bílkoviny, které je možné získat různými způsoby z jednotky plochy - viz [tento graf](#). Jak uvádí některé zdroje (např. [zde](#)), zhruba 90 % odlesnění v Amazonii souvisí přímo nebo nepřímo s chovem hospodářských zvířat, zejména se vznikem pastvin.

Výkrm hospodářských zvířat je v mnoha ohledech luxus, který bude muset být v zájmu racionálního využívání zdrojů výrazně přehodnocen. Hodně výmluvný je ukazatel tzv. konverze krmiva – tedy efektivita přeměny jednotky krmiva v jednotku hmoty zvířete (viz např. [tato tabulka](#)). Při přepočtu na bílkoviny se tento ukazatel pohybuje v rozmezí 3 - 20 %. V průměru se tedy pouhá desetina bílkovin v krmivu transformuje do bílkoviny výsledného živočišného produktu.

Pokud vyčíslíme potřebu zemědělské půdy na jednoho člověka, dobře se nám do rozlohy promítnou právě stravovací návyky jedince. Srovnání modelového konvenčně se stravujícího člověka, vegetariána a vegana vidíte v uvedeném schématu.

A tak bychom mohli v tomto neveselém výčtu pokračovat i dále. Některé další ukazatele (např. spotřeba vody) budou podrobněji rozvedeny v dalších dílech našeho seriálu. Budeme se rovněž zabývat konkrétními problémy, které jsou těmito příčinami způsobovány - znečišťování životního prostředí nebo produkce sóji pro výkrm hospodářských zvířat.

I když je řada spotřebitelských vzorců vzhledem ke své akutnosti stále ještě v "režimu" svobodné volby, k některým změnám budeme v nejbližších letech dotlačeni závažnými okolnostmi. Jsem toho názoru, že spotřeba živočišných potravin bude jednou z nich. Uvedené tendence totiž čistě matematicky předpokládají velké těžkosti. V kontextu narůstající světové populace, zvyšující se poptávky po živočišných potravinách v asijských zemích (Čína, Indie) a zároveň omezených zdrojích a volné ploše naší planety, se dostáváme do problému, který si možná ještě dosud plně neuvědomujeme, ale který budeme muset řešit.

Pokud je živočišná výroba tak extrémně nevhodným a plýtvajícím odvětvím ze-

Zdroj: www.cowspiracy.com

mědělské produkce, vyvstává otázka, proč jsou živočišné potraviny doposud tak levné (alespoň ve srovnání s těmi rostlinnými). Odpověď na ni hledejme v systému zemědělských dotací, který zcela uměle a z našich daní udržuje v chodu obrovský kolos naprosto nerentabilního produkčního systému. Jako jakási černá díra vysává nejen naše finanční prostředky, ale způsobuje celou řadu vedlejších negativních efektů, které nejsou do nákladů započteny. -jj-

Druhé kvetení dřezovců ve strakonickém parku

Dřezovec trojtrnný (*Gleditsia triacanthos*) pochází převážně ze subtropů Ameriky a tropů Afriky, kde je dlouhé vegetační období. Je náročný na teplo, vyžaduje propustnou a vlhčí půdu s nižším obsahem dusíku. Snáší dobře zasolování i určité výkyvy pH, je mrazuvzdorný, snáší sucho i městské prostředí... Pro svoji nenáročnost, jemnou texturu a světlou korunu je oblíbený. U nás se pěstuje v množství kultivarů. V Praze je možno spatřit i beztrnné exempláře. Kvete obvykle v květnu a červnu. Pokud vím z jeho pozorování - chorobami ani škůdci netrpí.

V srpnu bylo možno pozorovat ve Strakonických u dřezovců rostoucích poblíž Husovy ulice tzv. druhé kvetení neboli reforescenci. Tento jev jsem již vícekrát viděl i u jiných druhů, např. u akátu, jírovce, jabloní, černého bezu, třešně atd. U některých rostlin jej lze uměle vyvolat, a to nejrůznějšími způsoby. Jestliže se např. dřezovec po prvním kvetení zastříhne, může znovu vykvést na svých výhonech (jedná se o brzký jarní řez). U mnou pozorovaných stromů, viz akát nebo jírovec, remontovaly tyto stromy podél silně zasolených a značně frekventovaných silnic. Teoreticky by to znamenalo, že přemíra soli, dusíku atd. podporuje "sebezáchovu" dotčeného stromu, resp. prostřednictvím druhého kvetení a vypození semen. Ovšem toto druhé kvetení jsem pozoroval i u jiných (bez lidského zásahu) dotčených druhů stromů. Bylo by také zajímavé sledovat, zda zmíněné dřezovce (Strakonice) nejenom kvetou, ale zda též plodí.

Jeden z dřezovců v Rennerových sadech a detail větve, foto -ah-

nek. Suché léto napodobuje zimu a teplý podzim s jarní délkou dne zmate některé rostliny, které ještě jednou vykvetou na podzim. Pranostika uvádí: „Má-li strom podruhé na podzim květu, sahá zima až k létu.“

Zajímavá je reakce dřezovce na ochlazení - k večeru a před deštěm se jeho listy sklápějí vzhůru k sobě (viz podobná reakce např. u šťavele), aby bylo zabráněno přílišnému unikání tepla. Rád bych se ještě zmínil o termínech trn a osten. Snad trochu hazardérsky se oba pojmy zaměňují, např. u růží, akátu, dřišťálu a i dřezovce. Rozdíl je jednoduchý:

Osten (růže, ostružiníky atd.) - dá se více méně odlomit.

Trn (akát, dřišťál, dřezovec atd.) - nelze odlomit bez poškození dřeviny.

František Zima

Semináře pro nové dobrovolníky vlčích a rysích hlídek

Jakmile napadne první sníh, vyrazí naše Vlčí a Rysí hlídky opět do hor chránit zdejší ohrožené velké šelmy. Pro nové zájemce jsou připravené úvodní semináře, na kterých se dozvědí vše potřebné pro monitoring velkých šelem a jejich ochranu.

Kdo jsou Vlčí a Rysí hlídky?

Dobrovolníci Vlčích a Rysích hlídek, tzv. hlídkaři, při pravidelném procházení terénu vyhledávají pobytové znaky (stopy, trus, srst aj.) velkých šelem i dalších chráněných druhů. Dokumentují nalezené stopy, odebírají vzorky pro analýzy DNA či potravy a na vytipovaná místa umísťují [fotopasti](#) pro dlouhodobé sledování pohybu velkých šelem.

Systematický monitoring území, kde se velké šelmy vyskytují, slouží k získání podkladů pro odhad početnosti šelem či jejich chování a zvyků. Dobrovolníci svou přítomností v horách a hlášením nelegálních [masitých návnad](#) (tzv. újedí) také znesnadňují případné pokusy o pyláctví. [Více o práci Vlčích a Rysích hlídek.](#)

Získávání poznatků o výskytu, zvyklostech i možném ohrožení vzácných šelem jako nezbytných podkladů pro jejich ochranu vyžaduje množství lidských kapacit a času stráveného v terénu. Dobrovolníci zapojení do Vlčích a Rysích hlídek jsou v tomto směru významnou pomocí.

Chcete-li se do hlídek zapojit, přihlaste se na jedno z úvodních školení pro nové dobrovolníky (jde o stejné či podobné semináře v různých termínech a místech, ze kterých si zvolte dle Vašich možností).

Pro zájemce o Vlčí hlídky na Broumovsku:

15.-17. 9. 2017 Police nad Metují - kapacita naplněna

Pro zájemce o Vlčí hlídky v CHKO Kokořínsko - Máchův kraj, v Lužických horách a na Šluknovsku:

22.-24. 9. 2017 Stráž pod Ralskem - kapacita naplněna

Pro zájemce o Vlčí hlídky v Krušných horách:

[13.-15. 10. 2017 Vejprty](#)

Pro zájemce o Vlčí hlídky v Beskydech a Javorníkách:

[3.-5. 11. 2017 Bumbálka, Třeštík](#)

[24.-26. 11. 2017 Huslenky](#)

Pro zájemce o Rysí hlídky na Šumavě a v Pošumaví:

[1.-3. 12. 2017 Prachatice](#)

Co vás čeká?

Na úvodním školení se dozvíte potřebné informace o tom, jak hlídky probíhají, jak je organizován monitoring výskytu velkých šelem i dalších chráněných druhů, jak velké šelmy žijí, čím jsou [užitečné](#) a další zajímavosti z jejich ekologie a biologie. Seznámíte se zde s dalšími (staršími i novými) účastníky hlídek. Naučíte se poznávat pobytové znaky zvířat (nejen velkých šelem) přímo v terénu a budete mít možnost diskutovat o problematice ochrany šelem a přírody s odborníky v tomto oboru. **Tisková zpráva Hnutí DUHA**

Foto archiv Hnutí DUHA

Hurá na výlet s Enviroskopem – 5.

Rozcestník šetrné turistiky na webových stránkách www.enviroskop.cz a ve volně stažitelné mobilní aplikaci Enviroskop přináší další tip na výlet na Strakonicku. Tentokrát se vydáme za příkladným protipovodňovým opatřením, které jednak chrání obec Cehnice, jednak zvyšuje estetickou i ekologickou hodnotu krajiny.

V poldru najdou útočiště i turisté, poblíž přístěnku se nachází informační tabule, foto Lenka Smržová

Propustí v mohutné hrázi pak potok prostor poldru opouští. Hráz má zakřivený tvar a vytváří dynamicky působící terénní vlnu. Nad odtokem je usazen dřevěný mostek. Za povodňových situací se přitékající voda vylévá z koryta potoka a naplňuje prostor poldru. Pokud voda přeteče mimo dosah hráze, může se vsakovat ještě v louce na levobřeží potoka. Zadržování vody v poldru snižuje průtok v korytě potoka a chrání tak obec Cehnice před vyplavením.

Suchý poldr významně zvyšuje členitost prostředí. Vlhčí dno i suchá hráz vytvářejí cenná stanoviště pro volně žijící rostliny a živočichy v krajině s převládajícími poli. V roce 2014 byla provedena studie revitalizace Otavy a jejích přítoků mezi Střelskými Hořticemi a Pískem. Součástí navrhovaných opatření je i revitalizace některých úseků Cehnického potoka a tvorba tůň.

Poldr najdete u obce Cehnice, která se nachází 10 km od Strakonice směrem na Vodňany

Cehnický poldr

Posvačit během cyklovýletu, sejít se s přáteli, strávit odpoledne s dětmi, přečíst si knížku, vyčistit hlavu, pozorovat přírodu – k tomu všemu vybízí příjemné prostředí cehnického poldru. Jeho hlavní funkcí je ovšem protipovodňová ochrana. Obec Cehnice byla v minulosti vystavována častým záplavám z Cehnického potoka, které způsobovaly značné materiální škody. Proto přistoupila k vybudování suchého poldru na místě někdejšího rybníka zhruba 1 km nad zastavěným územím.

Uprostřed dna tohoto bývalého rybníka protéká Cehnický potok.

Cehnický potok pod hrází, foto Lenka Smržová

ny. Autobusové spojení s oběma městy je ve všední den poměrně frekventované, o víkendech však téměř neexistuje. Obcí je vedena lokální cyklotrasa č. 1072 Sudoměř – Čepřovice. Vydáte-li se od autobusové zastávky na cehnické návsi po cyklotrase směrem na Čepřovice, cca po kilometru odbočíte doleva na polní cestu k poldru.

Další informace a fotografie k lokalitě naleznete [zde](#). Provoz Enviroskopu podporuje Jihočeský kraj. **Simona Šafarčíková, Krajská síť environmentálních center Krasec, z. s.**

Objevy detektiva Ledňáčka

Přemýšleli jste někdy například o tom, kam táhnou na zimu ptáci ze Severní Ameriky? Nebo jak je to s rodiči a mláďaty - putují společně? Migrují i nelétavé druhy? A jak se ptáci vykrmí, aby měli dost síly, ale aby jejich těla nebyla příliš těžká? Na schůzkách sdružení Ledňáčků (při pobočce Šmidingerovy knihovny Za Parkem) nebo i při jiných akcích ŠK se můžete leccos z toho dovědět. Rovnou počítejte s tím, že otázek bude asi vždycky víc než odpovědí - jedno totiž přináší druhé. Ale o to je to napínavější a zábavnější.

Abychom vaši zvědavost každý měsíc trochu počechrali, rozhodli jsme se, že pro vás připravíme pokaždé nějaké zajímavé téma, kterým se budeme při akcích i v našem časopisu zabývat. Říjen si přímo říká o podrobné studium záhadného ptačího tahu, a tak má náš detektiv Ledňáček několik "hádanek" pro malé i velké:

- pro dospělé: Můžete vy sami nějak přispět k tomu, aby obyvatelé vaší zahrádky nebo třeba čápi z vaší obce úspěšně doletěli na zimoviště?

- pro rodiče vědecky založených školáků: Dokážou ptáci přeletět i vysoké hory, nebo se musí vyhnout?

- pro rodiny s batolaty: "Čáp letí po poli, slepička ho dohoní..." - a jak je to dál? Víte, v které známé obrázkové knížce můžete tuto lidovou říkanku najít?

Odpovědi najdete na straně 16. **-ah-**

Kresba Monika Tůmová

Rybníček v chanovickém zámeckém parku

V malém rybníčku v chanovickém zámeckém parku jsou vysazeny vzácné vodní rostliny – kromě leknínů také řezan pilolistý (*Stratiotes aloides*) a plavín štítnatý (*Nymphoides peltata*). Letošní rok jsem se pokusila zaznamenat druhy vážek, které zde žijí. Již na konci května se zde objevila vážka ploská (*Libellula depressa*), šidélko ruměnné (*Pyrrhosoma nymphula*) a šidélko větší (*Ischnura elegans*), na začátku srpna přibyla šidlatka velká (*Chalcolestes viridis*) a šídlo modré (*Aeshna cyanea*), ke konci srpna pak vážka rudá (*Sympetrum sanguineum*).

Foto Eva Legátová

Jeden druh modrého šidélka se mi zatím nepodařilo vyfotit a určit. Celkem zde tedy žije 7 druhů vážek. V červnu se letos téměř přemnožil motýlek vílenka leknínová (*Elophila nymphaeata*). Na kapradině u rybníčka jsem našla také malého motýlka pernatušku různozravou (*Amblyptilia acanthodactyla*). Ve vodě se daří měkkýšům uchatkám nadmutým (*Radix auricularia*) a 11. června jsem zde pozorovala rosničku zelenou (*Hyla arborea*). Letos jsem u rybníčka neviděla housenky lišaje vrbkového (*Deilephila elpenor*), zato u rybníka Ohrada v Chanovicích bylo na jedné rostlině vrbovky chlupaté (*Epilobium hirsutum*) 5 těchto velkých housenek. Za zdí parku si jedna housenka pochutnávala na netýkavce nedůtklivé (*Impatiens noli-tangere*). I když je rybníček v chanovickém zámeckém parku malý, je s ním svým životem spojeno mnoho zajímavých tvorů. **Eva Legátová**

Soutěž Jihočeská ratolest letos přijímá přihlášky do 10. října

Krajská síť environmentálních center Krasec, z. s. a Jihočeský kraj pořádají 7. ročník soutěže projektů a studentských prací s přínosem pro ochranu životního prostředí „Jihočeská ratolest“. Do jednotlivých kategorií se mohou hlásit obce, školy všech stupňů, neziskové subjekty a studenti/absolventi jihočeských vysokých škol. Uzávěrka přihlášek je 10. října. Přihlášku, pravidla a další informace najdete na <http://www.krasec.cz/pages/jihoceska-ratolest>. Přihlašovací proces je snadný, tak neváhejte. Můžete získat některou z finančních odměn a balíček regionálních produktů k tomu. **Tisková zpráva sítě Krasec, z. s.**

Večer s dokumentem – 44. díl – Selský rozum

Politickým tématům se snažíme v rámci časopisu pokud možno vyhýbat. Výjimkou jsou ta, která významným způsobem ovlivňují životní prostředí a jeho ochranu a také se dotýkají našeho regionu. Na hlavu Andreje Babiše, který je hlavní „postavou“ poměrně čerstvého dokumentu z letošního roku, toho bylo nakladeno už poměrně dost. Já osobně zastávám ten názor, že pokud je někdo na vině, pak jsou to především voliči. Je pro mě totiž jenom těžce pochopitelné, jak se může člověk s tak obrovskými korporátními zájmy těšit tak velké voličské přízni, která ho vyšvihla až na post ministra financí. Předpokládat, že se poté nebude snažit uzmout vliv na kontrolu svého vlastního podnikání, hraničí s naivitou.

Rovněž je celkem logické, že pokud je významný český politik zároveň druhým nejbohatším Čechem a vlastní největší český zemědělský, potravinářský a chemický holding, bude to mít také ohromný vliv na podobu a podstatu hospodaření na naší zemědělské půdě. Dokumentární film Selský rozum se snaží odkrýt více rovin tohoto zjevného střetu zájmů projevujícího se nejvíce ve snaze o pohlcování drobných zemědělských podniků a centralizaci českého zemědělství a potravinářství. Nejde samozřejmě jenom o tolik populární řepku, ale i o systém zemědělských dotací a návaznost zemědělství na další výrobní odvětví. Zhoršování kvality půd a snižování diverzity v rámci polních biotopů je problém, který se v rámci ČR v posledních letech prohlubuje. Uvedené souvislosti celou situaci jenom zhoršují.

Autoři dokumentu se důkladněji podívali na zoubek také fenoménu, který je moc dobře známý obyvatelům nedalekých Vodňan. Jde o mafiánské využívání levné pracovní síly nejen ze zemí od nás na východ v rámci zpracovatelského závodu Vodňanská drůbež. Výživné pojednání o práci ve vodňanských drůbežárnách si můžete přečíst např. [zde](#). Poodhaleny byly také machinace s udávanou zemí původu surovin zpracovávaných do masných výrobků a s povolovacími legislativními procesy pro další zpracovatelské závody.

Za hodnotou zachycených závažných informací trochu pokulhává forma dokumentu, která přece jenom působí poněkud amatérským dojmem. Na druhou stranu však tak trochu ustrašená atmosféra filmu dává tušit, jak hluboce ovlivňuje dnešní politická kultura zemědělské podnikání v Čechách. Dokument, který se kvůli velkému vlivu hnutí ANO na média šíří zatím samizdatovým způsobem, můžete zhlédnout [zde](#). -jj-

Foto -jj-

Pozvánky - říjen 2017

Ekoporadna při Šmidingerově knihovně zve:

Farmářské trhy Strakonice

pátek 13. a 27. 10., 13 - 17 hod., Velké náměstí (pod radnicí)

Pokračují podzimní farmářské trhy na Velkém náměstí - každé dva týdny až do 24. listopadu. Přijďte si vybrat z bohaté nabídky farmářských a regionálních potravin, řemeslných výrobků a občerstvení. Vše s důslednou kontrolou původu. Na místě bude umožněn prodej drobných pěstitelských přebytků bez účastnického poplatku. Aktualizované seznamy přihlášených prodejců na: farmarsketrhy.strakonice.eu. Kontakt: jan.juras@knih-st.cz nebo 721 658 244. Akci pořádá Ekoporadna při ŠK ve spolupráci s Městem Strakonice.

Kurzy zdravého veg(etari)ánského vaření

úterý 10. 10., nebo čtvrtek 12. 10. Vždy od 18 hod. na ZŠ Povážská

Nová sezóna kurzů bude probíhat 1x měsíčně do května. Jednotlivé kurzy na sebe nenavazují, hlásit se je možné na každý zvlášť. Čtvrteční lekce jsou určeny rovněž pro ty, kteří kurzy v minulých letech nenavštěvovali. Přijďte rozšířit své kulinářské obzory o potraviny a pokrmy z oblasti zdravé a bezmasé kuchyně. Kurzy budou doplněny teoretickým povídáním o surovinách a postupech zajímavých nejen pro vegetariánskou kuchyni. Kurzovné 80 Kč.

Svou účast hlase předem na: jan.juras@knih-st.cz nebo 721 658 244. Obdobné kurzy probíhají také v Blatné (2. 10.), Volyni (4. 10.) a Katovicích (19. 10.).

Zelené otazníky - „Semenářství - možnost záchranu původního genofondu?“

středa 18. 10., 18 hod., společenský sál ŠK (3. nádvoří strakonického hradu)

Co je to semenářství a jaké způsoby nejčastěji využívá? Jaký je význam starých odrůd a jak je můžeme pomoci semenářství zachovat? Jak můžeme využít semenářské postupy na zahrádce i ve volné krajině?

V rámci nového ročníku cyklu besed se na tyto a další otázky pokusí odpovědět permakulturista František Langmajer. -jj-

Pobočka ŠK Za Parkem zve dospělé i děti:

Příroda Středomoří

Středa 4. 10.: Přednáší **Mgr. Josef Šindelář** - pedagog, ochranář a publicista (ABC, Sedmička, VTM, Lidé a země, Svět v obrazech...). Doplněno dvěma autorovými krátkými filmy: „Jaro na Kypru“ a „Rhodos – ostrov slunce“ (o přírodě a o památkách). Od 17:00 ve společenském sále ŠK (III. hradní nádvoří).

Víkendový zájezd na Jindřichohradecko

14. - 15. 10., lze se zúčastnit i jen na sobotu nebo neděli. Sraz v 6:45 před nádražím ČD. V 7:07 odjezd vlakem na Hlubokou: **zámek Ohrada s výstavou „Příroda v ilustracích Pavla Procházky“.** Pak vlakem na další místa, nocleh v **Jarošově n. Než.,** návrat 15.10. do 19:00. Uvidíme např. soukromé selské muzeum a přírodní zahradu v Jarošově, keramičku v Hlubokodole (s možností nákupu výrobků), chráněné přírodní lokality, projdeme se více nebo méně podle okolností, vyzkoušíme si speciální jarošovskou stolní hru, atd. Po dohodě případně i možnost změn. **Podrobnosti a přihlášky:** hrdlickova@knih-st.cz, 380 422 720 nebo na pobočce.

Drhané náramky přátelství

Pondělí 16. 10.: **Tvořivý podvečer s Ivanou Ježkovou - vytváření vlastních vzorů.** Mezi 17:00 a 19:00 (lze přijít kdykoliv v tuto dobu) v půjčovně pobočky. Pomůcky a materiál budou připraveny, ale hodilo by se přinést i vlastní (bavlněná příze v různých barvách, spínací špendlíky, nůžky).

Strakonické příběhy XLVI.

Úterý 17. 10.: **Karel Skalický: Chleba z pekhausu. Stálá strakonická vojenská posádka v 2. polovině 18. a 1. polovině 19. století.** Další vyprávění regionálního historika v rámci rozsáhlejšího strakonického cyklu, doprovázené projekcí různých dokumentů a vyobrazení. Od 18:00 ve společenském sále ŠK (III. hradní nádvoří).

Hraní na kantely

Neděle 22. 10.: **hraní na kantely** (vytvořené při akcích ŠK), případně i další nástroje. Koná se od 18:00 na pobočce Za Parkem ve spolupráci se spolkem Spona. K hraní, zpěvu nebo jen k poslechu zveme širokou veřejnost.

Zastavení v čase

Středa 25. 10.: Krátké setkání, ztišení, verše – **Radek Štěpánek, poetická próza, Ernest Thompson Seton.** Od 16:30 na pobočce Za Parkem.

Páteční schůzky Ledňáčků

Schůzky rodin se zájmem o přírodu, tradice a lidové hry. Pro děti všeho věku (i v kočárku) s rodiči, prarodiči apod. Přicházet mohou i dospělí bez dětí nebo starší školáci bez dospělých. Pomoc při vedení programu je vítaná, ale není nutná. Chodit lze i nepravidelně. **Sraz vždy v 16:00 před zámkem u vývěsky ŠK, kromě 27. 10., kdy schůzku vynecháme. 6. 10. návštěva koziček v hradním příkopu** (dostaneme se i dovnitř), **13. 10. sbírání podzimních plodů,** potom vyrábění figurek z nich (pod střechou), **20. 10. hry na zahrádce** (počínaje “krvavým kolenem” přes panáka nebo gumu až třeba po ovčín), pak **posezení u ohně.** Více na pobočce Za Parkem (Husova č. 380, 380 422 720).

Výstavka větviček na určování podle pupenů a borky (nejen s pomocí knih, ale i s možností konzultace) – v půjčovně v Husově ul. č. 380.

Pokračují i dlouhodobé akce - Burza námětů na cestování, Nejmilejší knihy aj. Otevřeno Po a Čt 13–18, St 8–12 hod. -ah-

Šmidingerova knihovna zve:

Na hradě i na pobočce Za Parkem bude probíhat **prodej vyřazených** a dále již pro knihovnu nevyužitelných **knih** za symbolické ceny. **Nové čtenáře během Týdne knihoven (2. – 7. 10.) zaregistrujeme zdarma!**

Týden s Ondřejem Sekorou

2. – 7. 10. – kreslení, křížovka, výstava o spisovateli a tradiční čtenářský příběh. **ŠK, oddělení pro děti.**

Prevítem snadno a rychle

3. 10., **humorné ukázky z děl Simona Bretta.** Akce nejen pro nevidomé a slabozraké návštěvníky knihovny. **ŠK, čítárna, 9:00 hod.**

Kurzy počítačové gramotnosti

3. 10., přednostně pro čtenáře ŠK. **Internet I – První email** - základní vyhledávání, emailová pošta. **ŠK, studovna, 9:00 – 10:30 hod.**

Příroda Středomoří

4. 10., přednáší **Josef Šindelář**, přírodovědec a publicista. Doplněno dvěma autorovými krátkými filmy (o přírodě a o památkách). **ŠK, společenský sál, 17:00 hod.**

Staň se knihovníkem!

5. 10., výzva pro šikovné děti, které si chtějí zkusit práci knihovníka. **ŠK, oddělení pro děti.**

Od cechovních dílen k továrnám

5. 10., **tradice textilní výroby ve Strakonících.** Přednáší **PhDr. Miroslav Žitný.** Ve spolupráci s Muzeem středního Pootaví. **ŠK, společenský sál, 17:00 hod.**

Legenda mezi časopisy - ABC slaví 60 let!

9. 10., O zákulisí vzniku a úspěchu nejslavnějšího českého časopisu pro děti s jeho spoluzakladatelem a dlouholetým šéfredaktorem panem Vlastislavem Tomanem a šéfredaktorem současným, panem Zdeňkem Ležákem. V rámci cyklu AVČ. **Vstupné 40,- / 20,- Kč. ŠK, společenský sál, 17:00 hod.**

Kolotoč pohádek

11. 10., představení divadla **V. Marčíka.** **ŠK, společenský sál, 15:00 hod.** Ve spolupráci s FOKUS – Písek, z.ú.

Spisovatelé do knihoven: Adam Borzič

12. 10., **autorské čtení s debatou** s českým básníkem, překladatelem, publicistou, terapeutem a šéfredaktorem literárního obtýdeníku Tvar. Společný projekt Asociace spisovatelů a Sdružení knihoven ČR. **ŠK, společenský sál, 17:00 hod. Vstupné 40,- Kč. ŠK, společenský sál, 17:00 hod.**

Historie města Strakonice ve staletích – 2. část

19. 10., přednáší Ing. **Josef Kalbáč.** Ve spolupráci s Muzeem středního Pootaví. **ŠK, společenský sál, 17:00 hod.**

Lovci perel

24. 10., **slavnostní vyhodnocení soutěže dětských čtenářů.** **ŠK, společenský sál, 15:30 hod.**

Kurz tvůrčího psaní pod vedením Reného Nekudy

27. 10., **vstupné 750,- Kč.** Přihlášení na kurz pouze osobně v čítárně ŠK se současným uhrazením poplatku, nejdéle do 24. 10. Pro bližší informace se obraťte e-mailem na: akce@knih-st.cz. **ŠK, společenský sál, 15:00 - 19:00 hod.**

Veřejné budovy v pasivním energetickém standardu - jak využít příležitosti?

Pondělí 23. 10., 10:00 - 15:40 v zasedací místnosti Krajského úřadu Jihočeského kraje v Českých Budějovicích (budova ul. Boženy Němcové, č. dveří 325). Na odborný seminář vás zve Calla, sdružení pro záchranu prostředí. Program, kontakty k přihlášení a více informací naleznete [zde](#).

Drobné smetí

Pro nerozhodn(ut)é voliče

Pokud se ještě stále rozhodujete, komu v nadcházejících volbách poskytnout svůj hlas, a záleží vám na hodnotách ochrany přírody, můžete se inspirovat v předvolební analýze [zde](#). Prostřednictvím [tohoto webu](#) můžete oslovit kandidáty s prosbou, aby toto téma zohlednili ve svých politických prioritách.

E-learningové kurzy

Fórum ochrany přírody připravilo další sérii E-learningových kurzů zaměřených na rozmanité oblasti ochrany životního prostředí. Jejich přehled a doplňující informací se dozvíte [zde](#).

Jaderná energetika na ústupu

I do mainstreamových médií začínají prosakovat informace o problémech a nerentabilitě jaderné energie. Článek zabývající se jednoduchým měřítkem - dokončených atomových elektráren si můžete přečíst [zde](#). -jj-

Literární okno

Citový život zvířat - Peter Wohlleben

Nedlouho po své prvotině Tajný život stromů (na kterou jsme upozorňovali v [č. 2/2017](#)) přichází německý lesník Peter Wohlleben s druhou podobně vyhlížející knihou Citový život zvířat. Pokud bych měl pouze porovnat obě publikace, konstatoval bych, že téma stromů autorovi sedlo o něco více a má (patrně vzhledem k jeho povolání) větší hloubku. Stromový text na mě působil více jako odvíjející se příběh. Vyprávění o zvířatech se jeví jako méně uspořádaná mozaika zachycených střípků k tématu. O poznání propracovanější je u novější knihy seznam zdrojů - přece jenom konkrétních studií o chování zvířat bylo zatím zpracováno více než o chování stromů.

Nosným prvkem knihy je hledání nejrůznějších podobností - v etologické rovině - mezi zvířaty a člověkem. Na základě čerstvých i dlouho známých poznatků je dokazováno, jakým trestuhodným způsobem podceňujeme inteligenci nejrůznějších tvorů žijících kolem nás. A také, jak jsou některé vlastnosti, které jsme doposud považovali za čistě lidské, vlastní i mnoha jiným živočišným druhům. Třeba i těm, u kterých bychom to nečekali už vůbec (např. včelám nebo mouchám). Pokud měla kniha splnit to, aby ukázala, jak moc jsou nám zvířata podobná, v mých očích šla ještě o něco dále. Ukazuje totiž především to, jak moc jsme my podobní zvířatům.

Konkrétní příklady zde rozvádět nebudu. Čtenář si jich několik desítek v krátkých několikastránkových kapitolách dosyta užije sám. Otázkou zůstává, nakolik jsou některé z nich opravdu projevem vysoké inteligence zvířat a nakolik projevem tisícovkami let vydotyčených evolučních výhod v tendenci zachování vlastního druhu. V závěrečných kapitolách se pak autor snaží odpovědět na často pokládané otázky, zda jsou zvířata schopna přemýšlet jako my, zda si uvědomují sama sebe či zda mají duši. Líbí se mi zejména tento argument:

"... Avšak kde je předěl mezi námi a dřívějšími formami pozemské existence, našimi předchůdci? Ten proces se neuskutečnil jedním rázem, nýbrž plíživě, během evoluce se od generace ke generaci objevovaly malé změny. Které jedince už potom neoznačujeme pojmem člověk? ... Pokud neexistuje žádný pevný bod X, od něhož je možno určitou bytostí přiřadit k druhu Homo sapiens, není ani žádný jasně daný okamžik, kdy se objevuje duše ..."

Vzhledem ke všem superlativům, které kniha na adresu citového života zvířat a jejich podobnosti s lidmi uvádí, mi v ní vlastně schází jedna jediná věc. To však dost podstatná. Jasně a zřetelně odsouzení vykořisťování zvířat lidmi pro jejich prospěch. V celém textu je to sice několikrát slabě naznačeno, ale v závěrečném doslovu autor podléhá hluboce zakořeněným předsudkům o našem "právu" využívat zvířata "alespoň" pro potravu...

Věřím, že si kniha nejen díky popularitě té předchozí najde široký okruh čtenářů. Přes všechny subjektivně zachycené nedostatky má určitě potenciál posunout všeobecné vnímání zvířat alespoň o kousek dál v jejich prospěch. -jj-

Zrající jablko

Skoro přesně před rokem, v pondělí 5. 9. 2016, jsme se poprvé sešli s několika spřízněnými dušemi a zahájili jsme novou sérii akcí pobočky ŠK Za Parkem "Zastavení v čase". Rozdali jsme si krátké úryvky z veršů Václava Renče a z poetické prózy Karla Klostermanna, několik řádek jsme přečetli nahlas, ostatní jen každý sám, v duchu. A vůbec jsme se po část setkání ponořili do nerušeného a tolik potřebného ticha, které nám v běhu všedních dní chybí.

Jak že to napsal pan Renč? "... Vdechnout okamžik a ztajit ho jak nejvzácnější poklad..." Není divu, že jsem vybrala jako první z ukázek poezie právě i tato slova z básně "Zrající jablko". Pěkně vybarvených a voňavých jablíček jsme měli na misce na stole celou hromádku, jen si vybrat. A stejné to bylo se slovy poskládanými do podivuhodných vět, jaké by nikdo z nás sám nevymyslel, ale přitom nám mluvila z duše.

Básnické sbírky i prozaická díla obou autorů jsme měli na dosah, několik z nich hned ten večer putovalo k účastníkům domů a při dalších pokračováních akce to bylo podobné. V čísle [2/2017](#) jsem o tom napsala podrobněji a teď, po dalších měsících, mohu přidat spokojená slova o úspěšném pokračování. Někdy se nás sice sejde jen pár, ale jindy nás bývá docela velká skupinka a kromě toho si povídáme o autorech a jejich dílech i při jiných akcích ŠK, hlavně během dlouhých pěších cest krajinou o víkendech. Tak nějak to k sobě patří.

Teď v říjnu budeme mít na programu poezii mladého prachatického autora Radka Štěpánka a prózu Ernesta Thompсона Setona (viz pozvánka na str. 12). Tipů na další jména a díla mám nepřeberně, ale i tak uvítám, pokud přijdete vy, čtenáři, se svými návrhy. Stejně jako u dalších akcí pobočky platí, že účastníci nejsou ani tak pasivními konzumenty, jako spíše partnery při přípravě i při samotných setkáních. Stačí se na to naladit a "... zapomenout všeho, co tvůj den činí tak krátkým..." -ah-

Foto -ah-

Gratiasflos chanovensis

Byliny mají též svoji historii. A jednou z nich je výjimečný původ tajemného keře, který není uveden ani v Matthioliho herbáři. Ne snad proto, že by významný botanik a vědec žádný takový neznal, ale proto, že se jeho vlastnosti poněkud vymykají rostlinné říši.

Při svých cestách a exkurzích do botanické říše jsem se setkal s různými milovníky přírody. Někteří z nich, a byli i jsou to vynikající botanici, neustále rozšiřují svůj repertoár a jdou za každým novým druhem či

Zrající jablko

(ze sbírky "Vinný lis")

Již čeká chvíle, kdy se z šera listů
vyloupne oblý plod a zasnívá
údivem čerstvým, na slunce se tlačí,
aby z něj poslední svou zralost pil
a dovršil své dílo plné šťávy.

Tu v naději je vše už skončeno.
Jen zapomenout všeho, co tvůj den

činí tak krátkým. Vdechnout okamžik
a ztajit ho jak nejvzácnější poklad.
V něm vše, co bylo, soustředí se, houstne,
a vše, co bude, jest už řečeno.

Hle, čeká v nás ta chvíle odhodlání,
jež vroucně řekne času: Stůj... a leť!...

Václav Renč

Listovka

subspecií s nadáním ohaře, který neustále hledá nová lovecká dobrodružství. A posléze „zapomíná předešlý druh úlovku.“ Nikoli tak druhý typ botanika, který zachází s desetkrát „poznanou“ bylinou jako moudrý hospodář a milovník tajemství krajiny, její kultury, starých kapliček, zákrutů úvozových cest... jako člověk moudrý, který neodděluje stromy, keře, byliny... od krajiny lidí. Jsou ovšem přechodné typy. Ovšem o jednom vyhraněném „dělníku jihočeské botaniky“ bych se chtěl krátce zmínit.

Krajina jihočeská je stále ještě romantická. Tajemná zákoutí se snoubí s přicházejícím ránem či podvečerem, a potkáte-li zde v tento čas někoho, je to většinou jen milovník přemýšlivé samoty, jakých je dnes málo, přičemž vás sledují neviditelné oči desítek živých bytostí, tvořících krajinu a jemně, téměř neslyšitelně hovořících...

Víte, proč je příroda tak krásná a proč nás tak oslovuje? Protože nedokáže hřešit...

Pan Václav Chán ze Strakonic, „dělník botaniky“, znalec návesní květeny, byl takovým tichým společníkem přírody. Shovivavý a vnímavý muž. Stačilo se jen dívat na to, jak drží nějakou rostlinu, a věděli jste, že před vámi stojí hospodář, který miluje vše živé a „mluví“ i svými rukama... Měl jsem to štěstí, že jsem s ním strávil několik let poznáváním rostlinstva především v krajině jihočeské.

Na svých cestách přírodou sedával se svou ženou na polních rozcestích a mezích a dívali se na krajinu očima pana Ladislava Stehlíka, v ruce jeho knihy... Jednou, při putování s ním, jsem spatřil podivný keř. Jeho květy zářily barvou světle modrou, jemné krajkové doplňoval nebeský blankyt. Okraje byly azurově modré a třpytily se jemnými zlatými skvrnkami. Vůně, která se rozlévala kolem mne, byla cítil jsem, že mne uchvacuje nikoli svým arómatem, ale pocitem vnitřní radosti. Takovým pocitem, který je ovšem hlubší nežli vjem našeho čichového analyzátoru. Takovým pocitem, který se vymyká vědeckému bádání. Cítil jsem vděčnost za to, že mohu jít vedle člověka, který nic nepředstíral, a nikdy jsem od něho neslyšel nějaký dvojsmysl. Člověka, který se dokázal radovat z leteckých zásnub volavek, z rozkvetlé bělozářky, ze staré zídky porostlé netřesky, dětsky a nakažlivě, a přitom nebyl vůbec směšný.

Ten podivný keř vykvetl v mé fantazii, v obraznosti mého ducha a v přítomnosti tohoto muže. Byl nejhezčí z rostlin, které jsem kdy spatřil. A přitom jsem věděl, že brzy zmizí. Neboť takové keře rostou jenom v ráji. A svět? Svět není ráj. Ale přesto či právě proto jsem chtěl uchovat v paměti ten obraz čistoty a krásy. Formy pravdy, radosti a pokoje. Chtěl jsem...

V. Chán a F. Zima, foto archiv autora

Věnuji tedy tuto vzpomínku jako poděkování člověku a botaniku, jednomu z těch, které jsem měl rád. Panu Václavu Chánovi, který měl srdce moudrého člověka, takové srdce, po kterém toužíme, abychom ho měli my sami anebo ti okolo nás. Ten keř vyjadřoval poděkování za krásu přírody, poděkování člověka, který hledá hloubku a smysl života před Bohem, v nějž pan Chán věřil. Byl to na chvíli zhmotnělý dík za dar žití, dík jednoho muže za danou mu pokoru před zázraky přírody a života vůbec...

A tak jsem ten keř, na památku onoho nenápadného prostého člověka, nazval: *Gratiaflos chanovensis* (díkovník Chánův).
František Zima

Objevy detektiva Ledňáčka - odpovědi

- Předně je důležité udržovat prostředí s vysokou biodiverzitou, kde se ptáci mohou dobře vykrmit – zachovávat pokud možno i keřové patro, staré stromy, mokřady... Nevykácet zděděný sad, myslet i na jeho přírodní obyvatele a upravit ho podle svých potřeb postupně a co nejmírněji... Kosit raději mozaikovitě než plošně, spíše kosou než sekačkou... Vytvořit přírodní zahradu raději než sterilní chemicky ošetřovaný pozemek, atd. atd. Snažit se o totéž i v rámci obce a regionu. Dále se zasadit o co největší klid a předejít tak ztrátám pracně nashromážděné energie. Při venkovních akcích volit spíše tišší zábavu, osvětlení volit tak, aby bylo shora cloněno, upřednostňovat ekologické způsoby dopravy... Při pohybu venku ohlídat domácí mazlíčky (ale i sami sebe)...

Foto -ah-

Můžete se zapojit i do projektů organizovaných společnostmi, jako je ČSO nebo ČSOP - viz např. [zde](#).

- Husa indická přeletí dokonce i Himálaj, a to ve výšce 9 000 m! Velmi vysoko létá i labuť zpěvná nebo kachna divoká.

- "... *Kampak čápe, kam letíš? Do tej zlatej komory*". Říkanou najdete např. v knize Josefa Lady "Moje abeceda".

-ah-

Ozvěny Veget Festu - dobrovolnické ochutnávky - 1.

Celozrnné krekry

Ingredience: 230 g celozrnné mouky, 115 g krupice nebo hrubé mouky, 1 PL soli, 55 g sezamu, 55 g lněného semínka, 55 g podrcených dýňových semínek, 210 ml vody, 1 PL rýžového nebo agávového sirupu, 3 ½ PL oleje

Postup přípravy: Rozmíchat tekuté ingredience, přidat k suchým. Těsto nechat 20 min. odležet. Pak vyválet, vykrájet tvary nebo rozkrájet rádýlkem na tyčinky a péct na 180 °C 10 – 15 min.

Semínková paštika

Ingredience: 50 g slunečnicových semínek, 50 g dýňových semínek, 50 g lněných semínek, 50 g sušených rajčat v oleji, oliv. olej, citrónová šťáva, česnek, petrželová nať, sůl, pepř

Postup přípravy: Všechna semínka namočit přes noc, ráno scedit, rozmixovat s ostatními ingrediencemi.

Slunečnicové paté

Ingredience: 100 g slunečnicových semínek, 20 g sušených rajčat (ne v oleji), 2 PL lahůdkového droždí, 1 cibule, 3 stroužky česneku, 1 PL slunečnicového oleje, 2 PL citrónové šťávy, 100 + 300 ml vody, ½ pytlíčku agaru, 3 PL sójové omáčky, 1 ČL soli, 2 ČL uzené papriky, 2 ČL provensálského koření

Postup přípravy: Slunečnicová semínka namočit přes noc. Rajčata zalít 100 ml vody a nechat nabobtnat. Na oleji zpěnit cibuli, přidat papriku, provensálské koření. Přilít 100 ml vody a dusit. Agar rozmíchat ve 200 ml vody a přilít do hrnce. Nechat minutku povařit. Odstavit. Slít slunečnicová semínka, opláchnout a hodit do mixéru. Přidat lahůdkové droždí, česnek, citrónovou šťávu, sójovou omáčku, rajčata i s máčecí vodou, sůl. Promixovat. Přidat ještě horkou agarovou směs, mixovat 2 minuty. Nalít do srnčího hřbetu vypláchnutého studenou vodou a nechat ztuhnout.

Kešu paté

Ingredience: 100 g kešu, 1 stroužek česneku, 100 + 300 ml vody, 1 ČL soli, koření, 6 PL lahůdkového droždí, šťáva z ½ citrónu, ½ pytlíčku agaru

Postup přípravy: Agar rozmícháme ve 300 ml vody a necháme 2 minuty povařit. Kešu namočíme alespoň na 2 hodiny, slijeme, opláchneme, dáme do mixéru, přidáme ostatní ingredience. Umixujeme. Přilijeme horký agar. Mixujeme 2 minuty. Vlijeme do srnčího hřbetu vypláchnutého studenou vodou a necháme ztuhnout. *Lída Růžičková*

Foto Kateřina Wagnerová

Pomazánka z tofu a mrkve

Ingredience: uzené tofu, 3 mrkve, cibule, sójové mléko (cca 50ml), sůl, pepř

Postup přípravy: Na oleji osmažíme cibulku a přidáme najemno nastrohanou mrkev, min. pět minut mícháme na pánvi, než se směs propojí. Do hlubší mísy rozdrobíme tofu, přidáme osmaženou cibulku s mrkví, přilejeme sójové mléko a rozmixujeme. Dochutíme solí a troškou pepře. *Inge Večeřová*

Kynuté rolky

Ingredience na těsto: 2 a půl lžičky sušeného či půl kostky čerstvého droždí, špetka soli, 60 g kokosového tuku, hrnek sójového mléka, 1/3 hrnku rýžového sirupu, hrnek hladké mouky, 2 a půl hrnku celozrnné mouky (podle potřeby případně více)

Ingredience na náplň: 1 a půl rozehráté čokolády na vaření, hrst nasekaných datlí, hrst najemno nasekaných ořechů (lískové, madle...podle chuti)

+ rostlinná smetana na potřetí rolek a trocha oříšků

Postup přípravy: Rozpusťte kokosový tuk, přidejte k němu mléko a sirup a zahřejte přibližně na teplotu lidského těla (ne více než 40°C, jinak těsto nevykne). Tuto směs přelijte do mísy s droždím a míchejte, dokud se droždí nerozpustí. Do stejné mísy prosejte mouky, přidejte špetku soli a zpracujte v hladké těsto. Dle potřeby přidejte mouku. Nechte hodinu kynout na teplém místě. Poté těsto vyndejte z mísy a na pomoučněné ploše ho vyválejte do ob-

dělníku. Pomažte rozehrátou čokoládou a posypte nahrubo nasekanými ořechy. Z každé podélné strany přeložte těsto do prostřed a pak přeložte ještě na sebe. Nakrájejte tak 1 cm široké pruhy, které zatočte a zamotejte. Přemístěte na plech vyložený pečicím papírem, přikryjte utěrkou a nechte ještě další půlhodinu kynout. Troubu předehřejte na 220°C. Když jsou rolky vykynuté, lehce je pomažte rostlinnou smetanou, posypte dalšími nasekanými ořechy, vložte do trouby a pečte dozlatova přibližně 10 až 12 minut.

Kuskusový dort

Ingredience na korpus: 2,5 hrnku vody, 1 hrnek kuskusu, 1 hrnek cukru, 1/3 hrnku kakaa, 1/3 lžičky soli

Ingredience na náplň: 2 hrnky rostlinného mléka, 2 lžice sirupu, 5 lžic škrobové moučky, lžice kakaa

Postup přípravy: V kastrolu smícháme vodu, kuskus, cukr, kakao a sůl. Na mírném ohni přivedeme za stálého míchání k varu a necháme nabobtnat. Vložíme do vymazané dortové formy. Přísady na náplň smícháme v kastrolu, na mírném ohni přivedeme k varu a necháme zhoustnout. Nalijeme na korpus, uhladíme, necháme vychladnout a na 2h necháme dort ztuhnout v lednici.

Mrkvový perník

Ingredience: 200 g hladké mouky + 200 g celozrnné mouky, 150 g cukru, pytlík prášku do pečiva, lžice kakaa, 100 ml oleje, 400ml rostlinného mléka, 2 hrnky nastrouhané mrkve

Postup přípravy: Dobře rozmícháme všechny ingredience a pečeme v předehřáté troubě na 180 °C 20 minut.

Martina

Křivancová

Drobenkové ovocné řezy

Ingredience: celozrnná krupice, cukr (např. třtinový), rostlinný tuk (např. kokosový), ovoce (např. jablka), příchuť (např. vanilka), celozrnná hladká nebo polohrubá mouka, soda nebo prášek do pečiva, špetka soli do těsta, tekutá rostlinná smetana (např. sójová), něco na ozdobení (mandle nebo rozinky, kustovnice apod.)

Postup přípravy: Krupici, cukr a změkklý tuk smícháme, rozemneme a vytvoříme tak drobenku - a to ve větším množství (asi tak trojnásobném), než kolik budeme potřebovat na posypání řezů. Z „přebytečné“ části totiž uděláme těsto, a to přidáním hladké mouky (může být s trochou sody apod. na zkypření) a tekuté smetany. Důkladně vyšleháme, rozetřeme na vymazaný a vysypaný plech, poklademe kousky ovoce, pokryjeme drobenkou a pečeme při 190 °C do růžova. Zdobíme-li drobenku např. rozinkami, je lépe dát je až během pečení, aby se příliš neosmahly. **-ah-**

Ing. Jan Juráš -jj-

Ekoporadna při ŠK, Informační centrum neziskových organizací, Husova 380, Strakonice

Po - Čt: 7:30 - 16:00, Pá - po domluvě

tel.: 380 422 721, 721 658 244

E-mail: jan.juras@knih-st.cz

Základní organizace Českého svazu ochránců přírody Strakonice, Zámek 1

www.csop-strakonice.net

E-mail: posta@csop-strakonice.net

Kompost - Strakonický měsíčník o ochraně přírody

Příspěvky v tomto čísle - Jan Juráš, Alena Hrdličková (-ah-), Vilém Hrdlička (-vh-), Simona Šafarčíková, Eva Legátová, František Zima, Tomáš Smrž, Marie Jelínková, Miroslava Josefíková, Lída Růžičková, Inge Večeřová, Martina Křivancová

Grafika - Jan Juráš

Logo Kompost - Monika Březinová

Kresby - Ivana Jonová

Jazyková úprava - Jan Juráš

Kontakt - jan.juras@knih-st.cz, 380 422 721

Publikované články vyjadřují výhradně názory autorů

Anticopyright 2017

ŠMIDINGEROVA
KNIHOVNA
STRAKONICE

